

Styrets årsberetning for 2018

Virksomheten	2
Redegjørelse for årsregnskapet	2
Forsikringsvirksomheten	3
Medlemskap	3
Pensjonsytelser	4
Pensjonsforpliktelser	4
Kapitalforvaltning	4
Finansiell risiko	5
Aksje- og eiendomsrisiko	5
Kredittrisiko	5
Renterisiko	6
Valutarisiko	6
Likviditetsrisiko	6
Risikostyring og soliditet	6
Risikorapportering	6
Organisasjon, administrasjon og drift	7
Konsesjon og selskapsvedtekter	7
Forsikringsavtale/-vilkår	7
Administrasjon og drift	7
Samfunnsansvar	8
Internkontroll og risikostyring	8
Videre drift	8

Virksomheten

Harstad kommunale pensjonskasse (Hkp) ble etablert med oppstart 1. januar 2013, ved at Harstad kommunes pensjonsordninger ble flyttet fra forsikrede ordninger i livselskap til egen pensjonskasse. Pensjonskassen har konsesjon til å drive kollektiv pensjonsforsikring i henhold til Finansforetaksloven § 2-16.

Hkp er en selvstendig juridisk enhet med egen regnskapsføring. Pensjonskassens midler holdes adskilt fra kommunens og foretakenes midler, og pensjonskassen hefter heller ikke for kommunens og foretakenes forpliktelser. Pensjonskassens formue og inntekter kan følgelig ikke for noen del tilfalle kommunen eller foretakene eller deres kreditorer. Styret er pensjonskassens øverste organ. Virksomheten er forankret i det samme lov- og forskriftsverk som gjelder for finans- og forsikringsbransjen for øvrig, og står under tilsyn fra Finanstilsynet.

Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmer og andre pensjonsberettigede i henhold til bestemmelsene i hovedtariffavtalen for kommunal sektor. Medlemmene er ansatte i Harstad kommune og andre foretak med nær tilknytning til kommunen. Unntakene er sykepleiere og lærere som er tilknyttet andre pensjonsinnretninger gjennom egne tariffavtaler.

Målsetningen er at medlemsforetakene og deres arbeidstakere og pensjonister skal oppleve Hkp som den foretrukne leverandøren av offentlig tjenstepensjon. Dette oppnås ved å sikre finansieringen av pensjonsutbetalingene på en slik måte at arbeidsgivernes tilskudd til pensjonsordningen på lang sikt blir lavest mulig. Nøkkelfaktorer her er god kapitalforvaltning og effektiv drift. I tillegg legges det vekt på å yte god service overfor medlemmene.

Redegjørelse for årsregnskapet

Pensjonskassen oppnådde et positivt årsresultat for 2018. En oversikt over hovedpostene i regnskapet finnes på neste side. Før innarbeidelse av forsikringstekniske disponeringer og skatt var samlet resultat 46,1 millioner kroner. Herav bidro forsikringsvirksomheten med 31,8 millioner kroner mens forvaltningen av egenkapitalen bidro med 14,3 millioner kroner.

Renteresultatet er de samlede bokførte inntektene fra Hkps investeringer fratrukket den avkastningen pensjonskassen garanterer foretakene. Urealiserte gevinster tilfaller kursreguleringsfondet, og disse inntektsføres ved negativ kursutvikling. Renteresultatet for 2018 var på 23,4 millioner kroner. Tallet inkluderer 218 tusen kroner i pliktig avkastning til risikoutjevningfondet. Inntektene fra kollektivporteføljen var negativ med -5,40 millioner kroner i 2018, men inntektsføring av midler fra kursreguleringsfondet gjorde at renteresultatet allikevel ble positivt. Av renteresultatet er 7,90 millioner kroner overført til premiefond. De resterende 15,3 millioner kroner er disponert til tilleggsavsetninger, som etter nærmere regler kan inntektsføres i år med negative renteresultat.

Risikoresultatet viser utviklingen i forsikringsmessige avsetninger og utbetalinger i forhold til premietariffene. Dersom utbetalingene/avsetningene knyttet til forsikringshendelser (uførhet, død og etterlatte) er høyere enn premieinntektene blir risikoresultatet negativt, og omvendt. Risikoresultatet kan også inkludere engangseffekter for eksempel som følge av planendringer eller oppdateringer i medlemsdatabasen. Risikoresultatet for 2018 ble 7,10 millioner kroner, som i sin helhet er overført til premiefond.

Resultatregnskap (millioner kroner)	2018	2017	2016	2015	2014
Inntekter fra kollektivporteføljen og andre forsikringsrelaterte inntekter	-5,40	112	75,1	37,6	106
Garanterte renter og endring kursreguleringsfond	28,8	-64,5	-82,6	-2,9	-72,8
Renteresultat (a)	23,4	47,5	-7,48	34,7	33,4
Biometrisk risikoresultat	7,61	-0,46	6,98	7,91	-7,5
Korrigeringer s.f.a. refusjoner, etterbetalinger o.l.	-0,51	-1,42	5,39	-0,92	-3,1
Samlet risikoresultat (b)	7,10	-1,87	12,37	6,99	-10,6
Administrasjonsresultat (c)	1,27	0,45	1,19	4,00	3,15
Resultat forsikringsvirksomheten før disponering (a)+(b)+(c)	31,8	46,05	6,08	45,66	25,9
Disponeringer i teknisk regnskap:					
Renteresultat overført fra/(til) tilleggsavsetninger	-15,3	-32,0	7,48	-34,3	-6,73
Renteresultat overført til premiefond	-7,90	-15,5	-	-	-
Opppreservering av premiereserve	-	-	-	-12,3	-21,8
Risikoresultat overført til premiefond	-7,10	-	-6,19	-4,61	-6,73
Resultat av forsikringsvirksomheten	1,49	-1,42	7,37	-5,53	-9,36
Resultat av forvaltning av egenkapitalen	14,3	11,0	14,0	16,4	6,53
Resultat før skatt	15,8	9,56	21,4	10,8	-2,83
Skattekostnad	-2,39	-0,12	-	-	-
Totalresultat	13,4	9,44	21,4	10,8	-2,83
Disponering av totalresultat:					
Overført til (fra) risikoutjevningfondet	0,22	-1,87	6,19	2,31	-
Overført til (fra) opptjent egenkapital	13,2	11,3	15,2	8,53	-2,83
Vesentlige balanseposter (millioner kroner):					
Risikoutjevningfond (RUF)	6,84	6,62	8,49	2,31	-
Opptjent egenkapital	41,9	28,7	17,4	2,19	-6,34
Innskutt egenkapital	160,0	160,0	160,0	160,0	160,0
Sum RUF og egenkapital	208,7	195,3	185,9	164,5	153,7
Premiereserve	1 688	1 603	1 525	1 449	1 368
Tilleggsavsetninger	104	88,8	56,8	64,3	29,9
Kursreguleringsfond	27,3	96,8	71,9	27,3	61,8
Premiefond	19,6	21,8	8,69	9,05	9,88
Sum forsikringsforpliktelser	1 839	1 810	1 663	1 550	1 469
Sum investeringer i kollektivporteføljen	1 850	1 818	1 671	1 552	1 469
Sum eiendeler i selskapsporteføljen	208,1	193,2	192,1	178,0	155,0
Total balanse	2 058	2 011	1 863	1 730	1 624

Tabellen med balanseposter viser at Hkp har vokst siden oppstart. Både egenkapitalen, forpliktelsene og forvaltningskapitalen har økt. Den samlede balansen har i perioden 2014 – 2018 økt fra 1,62 milliarder kroner til 2,06 milliarder kroner, en økning på 27 %.

Styret mener at årsregnskapet gir et korrekt bilde av pensjonskassens eiendeler og gjeld. Hkp har en god økonomisk og finansiell stilling som gir grunnlag for fortsatt drift.

Forsikringsvirksomheten

Medlemskap

Hkp er pensjonsordningen for Harstad kommunes arbeidstakere. Andre foretak som har nær tilknytning til kommunen kan også ha pensjonsordning i Hkp. Dette omfatter blant annet foretak kommunen har eierandel i eller stiftelser som er nært knyttet til kommunen.

Ved utgangen av 2018 hadde følgende foretak forsikringsavtale med Hkp:

- Harstad kommune
- Pedagogisk-psykologisk distriktssenter for Sør-Troms
- Harstad kirkelige fellesråd
- HRS Husholdning AS

Etter Hovedtariffavtalen innen KS-området skal alle som arbeider i kommunen og kommunale virksomheter med pensjonsordning i Hkp meldes inn i pensjonskassen uansett stillingsstørrelse. Medlemskapet er obligatorisk. Folkevalgte i tillitsverv som medfører godtgjøring på minst 1/3 av full godtgjørelse er også omfattet av ordningen.

Unntatt fra medlemskap er ansatte som arbeider på pensjonistvilkår og ansatte som ved tiltredelsen hadde mindre enn 3 år igjen til oppnådd aldersgrense for stillingen. Offentlig godkjente lærere og sykepleiere, som etter særskilte tariffavtaler er innlemmet i henholdsvis Statens Pensjonskasse og KLP, er heller ikke omfattet av ordningen.

Ved utgangen av 2018 hadde pensjonskassen 1.991 aktive medlemmer og 1.371 pensjonister. Blant pensjonistene var det 824 alderspensjonister inkludert AFP, 111 ektefellepensjonister, 7 barnepensjonister og 389 personer som var helt eller delvis uføre. Pensjonskassen hadde dessuten 4.791 fratrådte medlemmer med oppsatte pensjonsrettigheter.

Pensjonsytelser

Hkps pensjonsytelser følger av Hovedtariffavtalen innen KS-området. Pensjonsutbetalingene økte fra 60,5 millioner kroner i 2017 til 61,4 millioner kroner i 2018.

Pensjonsforpliktelser

Tabellen under gir en oversikt over pensjonskassens risikoutjevningfond og premiereserve i 2018 sammenlignet med tidligere år:

Millioner kroner	2018	2017	2016	2015	2014
Risikoutjevningfond	6,84	6,62	8,49	2,31	-
Premiereserve	1 688	1 603	1 525	1 449	1 368

Premiereserve er midler avsatt til dekning av pensjonskassens framtidige forsikringsforpliktelser. Generelt skal de forsikringstekniske forutsetninger gi uttrykk for realistiske forventninger om fremtidig utvikling av pensjonsutbetalingene til pensjonskassen, samtidig som det er ønskelig med sikkerhetsmarginer. Pensjonskassens beregningsgrunnlag er utformet i overensstemmelse med dette.

Hkp anvender en dynamisk dødelighetstariff, K2013, og er fullfinansiert i tråd med denne. Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 2,5 %. Risikoutjevningfondet har som formål å absorbere svingninger i resultatet av forsikrings-virksomheten over tid, ved at risikoresultatet innenfor nærmere bestemte grenser kan salderes mot risikoutjevningfondet.

Kapitalforvaltning

Formålet med kapitalforvaltningen er å sørge for at pensjonskassens eiendeler investeres slik at det oppnås best mulig avkastning innenfor forsvarlige risikorammer og det til enhver tid gjeldende regelverk. Kapitalforvaltningen har som mål at pensjonskassen har en forsvarlig egenkapital, bufferkapital og likviditet til å sikre avtalte pensjoner til enhver tid, samt å gi en avkastning som reduserer behovet for innbetalinger fra arbeidsgiverne. Dette gjøres ved å optimalisere den finansielle risikoen i investeringsporteføljen gitt forpliktelser og tilgjengelig bufferkapital.

Årlig finansresultat, eller tidligere avsatte regnskapsreserver, skal minimum dekke de årlige finanskostnader (grunnlagsrenten).

Styret har utarbeidet strategi og retningslinjer for kapitalforvaltningen, som blir revidert minst én gang i året. Denne fastsetter hovedsakelig strategi for plassering av pensjonskassens midler, risikorammer og krav til løpende oppfølging. Strategi og retningslinjer skal sikre at pensjonskassen

oppnår en god avkastning med en risiko som er tilpasset styrets risikovilje og pensjonskassens risikobærende evne.

Pensjonskassens midler deles inn i selskapsporteføljen og kollektivporteføljen, som forvaltes separat. Kollektivporteføljen består av pensjonsmidlene, mens selskapsporteføljen består av pensjonskassens egenkapital.

Kollektivporteføljen består for det meste av plasseringer i fond som er forvaltet av flere ulike profesjonelle og anerkjente kapitalforvaltere. Unntaket er Harstad Kulturhus som ble overdratt fra Harstad kommune til pensjonskassen som tingsinnskudd ved opprettelse av pensjonskassen. Denne forvaltes av pensjonskassen i samarbeid med Harstad kommune. Kollektivporteføljen eier 50 % av Harstad kulturhus, som tilsvarer 5,7 % av porteføljens totale verdi.

Porteføljen forvaltes med en relativt moderat risikoprofil. Samlet aksjeandel er på 22 %, mens aktiva med middels risiko (f.eks. eiendom og høyrenteobligasjoner) utgjør 27 % av porteføljen. De resterende 51 % er plassert i aktiva som anses å ha lav forventet risiko.

2018 ble et ganske svakt år i globale finansmarkeder, preget av fallende aksjemarkeder som følge av politisk uro og noe svekkede makroøkonomiske nøkkeltall. Avkastningen i kollektivporteføljen gjenspeiler dette. Tabellen under viser avkastningen i 2018 sammenlignet med tidligere år. Verdijustert avkastning er endringen i porteføljens markedsverdi. Bokført avkastning er den avkastningen som kommer til regnskapsmessig anvendelse, og i forhold til verdijustert avkastning er den justert for økning eller fall i urealiserte gevinster:

<i>Kollektivporteføljen</i>	2018	2017	2016	2015	2014
Bokført avkastning	3,70 %	5,4 %	1,9 %	4,9 %	5,3 %
Verdijustert avkastning	-0,25 %	6,6 %	4,8 %	2,6 %	8,1 %

Selskapsporteføljen hadde per utgangen av 2018 en samlet verdi på 205 millioner kroner. 50 % av verdien av Harstad Kulturhus er tilordnet selskapsporteføljen, og dette utgjør også rundt halvparten av porteføljens verdi. Resten av porteføljen er plassert i rentefond. Samlet avkastning i porteføljen var 7,5 % i 2018.

Finansiell risiko

Styret har valgt en forvaltningsstrategi med forholdsvis moderat risiko. Med risiko menes i denne sammenheng sannsynligheten for tap i våre aktivas verdi i forhold til tilgjengelig bufferkapital. For å sikre en høyest mulig avkastning i forhold til det valgte risikonivå, har pensjonskassen bygd opp en forvaltningsportefølje som består av obligasjoner, aksjer, eiendom og bankinnskudd.

De ulike aktiva er i varierende grad utsatt for finansiell risiko. Aksjerisiko, eiendomsrisiko, kredittrisiko, renterisiko, valutarisiko og likviditetsrisiko er hovedformene for finansiell risiko disse plasseringene er utsatt for.

Aksje- og eiendomsrisiko

Risiko for tap på aksjer eller eiendom som følge av endringer i markedspriser på disse. Pensjonskassen har fastsatt allokeringssammene for å begrense denne type risiko. Hva angår eiendomsrisiko vil denne i noen grad avdempes som følge av løpende leieinntekter, men til gjengjeld foreligger det en viss motpartsrisiko knyttet til leietakers betalingsevne.

Kredittrisiko

Med kredittrisiko menes risiko for at utsteder av en obligasjon misligholder sine forpliktelser. For å holde kredittrisikoen innenfor akseptable rammer, har styret fastsatt krav til kredittverdighet til

investeringer som inngår i de finansielle porteføljer og forhåndsgodkjent forvaltners kredittvurderingssystem. Porteføljen av høyrenteobligasjoner har høyest kreditt risiko.

Forskrift om pensjonsforetak setter en maksimal begrensning mot enkeltutsteder på 4 prosent av forvaltningskapitalen.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for verditap på rentebærende instrumenter, som obligasjoner og pengemarkedsplasseringer, på grunn av endringer i det generelle rentenivået. Høyere renter vil, alt annet likt, redusere omsetningsverdien av rentebærende instrumenter på kort sikt, men på den annen side gi høyere løpende avkastning på lengre sikt. Pensjonskassen har fastsatt rammer for durasjon for å styre renterisikoen i porteføljen.

Valutarisiko

Valutarisiko er verdiendringer som følge av svingninger i valutakursene. Etter Forskrift om pensjonsforetak kan maksimalt 30 % av kollektivporteføljen være eksponert mot fremmed valuta. Hkp sikrer verdiene mot svingninger i fremmed valuta dels ved å benytte valutasikrede fond og dels ved valutaterminforretninger. Ved utgangen av 2018 var 5,4 % av kollektivporteføljen eksponert mot svingninger i valutakursene.

Likviditetsrisiko

Pensjonskassen skal til enhver tid holde en likviditetsreserve som tilsvarer to måneders pensjonsutbetaling. Pensjonskassen kan på kort varsel omgjøre noe av sine investeringer til likviditet.

Likviditetsutviklingen gjennom 2018 er vist i kontantstrømoppstillingen.

Risikostyring og soliditet

Det stilles regulatoriske krav til hvordan kapitalen kan investeres, og hvordan pensjonskassen utøver sin forvaltning. Styret har fastsatt risikomål- og rammer for å bidra til å sikre at risikoene både innen forsikring og kapitalforvaltning bidrar til en akseptabel balanse mellom utvikling, avkastning og risiko. Pensjonskassens finansielle risiko styres blant annet gjennom oppfølging og rapportering av etablerte overordnede mål knyttet til bufferkapitalutnyttelse i stresstest I og II, i tillegg til solvensmarginkrav.

Hkps solvensmarginalkapital var god ved utgangen av året. Denne består av egenkapital, risikoutjevningfond og tilleggsavsetninger. Solvensmargindekningen var på 367 % per 31.12.2018. Lovens minimumskrav er 100 %.

Finanstilsynet følger opp pensjonskassene hvert halvår ved stresstest. Den skal vise tapspotensialet i 99,5 av årene opp mot tilgjengelig kapital for å dekke disse tapene («bufferkapital»). I henhold til stresstesten for fjerde kvartal 2018 var Hkps bufferkapital 304 millioner kroner, mens samlet tapspotensiale var 330 millioner kroner. Dette tilsvarer en bufferkapitalutnyttelse på 108 %, som anses å være tilfredsstillende.

Fra og med 2019 reguleres norske pensjonskasser etter en forenklet versjon av Solvens II-regelverket som gjelder for forsikringsforetak. Denne er basert på ovennevnte stresstest, men med enkelte tilpasninger. Under dette regelverket er pensjonskassene pålagt å ha en solvenskapitaldekning på over 100 % til enhver tid. Hkps beregnede solvenskapitaldekning per 31.12.2018 var 124 %, som er tilfredsstillende.

Risikorapportering

Styret har tilgang til rapporter som viser estimert utvikling i porteføljene på daglig basis, samt månedlige rapporter med avstemte verdier. Utviklingen i porteføljene gjennomgås i mer detalj i alle

ordinære styremøter, altså minst fem ganger per år. I årlig styreseminar og noen av styremøtene har man dessuten mer detaljerte diskusjoner rundt enkeltelementer i porteføljene. Styret legger stor vekt på å videreutvikle sin kompetanse innen kapitalforvaltning.

Avkastningen som oppnås blir løpende målt i forhold til relevante referanseindekser. Stresstester utarbeides og drøftes i styret kvartalsvis.

Organisasjon, administrasjon og drift

Konsesjon og selskapsvedtekter

Hkp har konsesjon til å drive virksomhet som pensjonskasse i henhold til finansforetaksloven § 2-16.

Selskapsvedtekter for Hkp ble vedtatt av styret 02.11.2012 og godkjent av Finanstilsynet 19.12.2012.

Forsikringsavtale/-vilkår

Forholdet mellom Hkp og forsikringstakerne (Harstad kommune og øvrige foretak) er basert på forsikringsavtaler som regulerer ytelser og vilkår. Forsikringsvilkårene regulerer pensjonsrettigheter og finansiering av pensjonsforpliktelsene.

Administrasjon og drift

Pensjonskassen er en egen juridisk enhet med eget styre. Styret er pensjonskassens øverste organ. Etter Lov om finansforetak og finanskonsern § 8-4 (1) skal styret ha minst fem medlemmer der minst ett er eksternt, dvs. uten annen tilknytning til pensjonskassen eller medlemsforetakene. Tre av styrets fem medlemmer er eksterne etter denne definisjonen. Etter § 8-4 (4) skal hvert kjønn være representert med minst to styremedlemmer. I pensjonskassens styre er det tre kvinner og to menn.

Videre skal minst ett medlem representere rettighetshaverne.

Styret består av:

Oppnevnt av kommunen:	Knut Håkon Brox (leder)
	Sigrid Ina Simonsen (nestleder)
	Jostein Rasmussen
	Anniken Skogly

Valgt av og blant rettighetshaverne: Eva Granås

Styret har i 2018 avholdt 5 møter. Pensjonskassens revisor deltok i tre av styremøtene.

Ansvarshavende aktuar deltok også i tre møter.

Det har også vært avholdt et styreseminar over 2 dager der man gikk mer i dybden på temaer som bærekraftige investeringer, risikostyring og ny offentlig tjenstepensjon som innføres fra og med 2020. Styret har holdt seg oppdatert på lovverk og andre rammebetingelser av betydning for pensjonskassens virksomhet gjennom deltakelse på interne og eksterne seminarer, samt løpende orienteringer i styremøtene.

Det er utbetalt 287 tusen kroner i styrehonorarer i 2018.

Daglig leder er ansatt i pensjonskassen i 50 % stilling. Funksjonen deles med Tromsø kommunale pensjonskasse (Tkp), som ivaretar arbeidsgiveransvaret. Intensjonen med dette samarbeidet er gjensidig kompetanseutveksling og kostnadseffektiv drift.

Det er inngått avtale med Gabler Pension Services AS om den forsikringstekniske administrasjonen av pensjonskassen. Avtalen inkluderer medlemsadministrasjon, pensjonsaksbehandling, utbetaling av pensjoner og aktuærtjenester. Regnskapstjenester leveres av Gabler Accounting AS. I 2018 har Irene Byermoen fra Gabler Pension Services vært pensjonskassens ansvarshavende aktuar.

Innen kapitalforvaltning har pensjonskassen inngått avtale med Griff Kapital AS om finansiell rådgivning, produktvalg, rapportering og avkastningsmåling, og uavhengig kontroll av kapitalforvaltningen.

Jon Arne Torbergsen i Enter Revisjon Hålogaland er ansvarlig revisor for pensjonskassen.

Samfunnsansvar

Hkps virksomhet forurensrer ikke det ytre miljø.

Pensjonskassens samfunnsansvar er i første rekke å levere offentlig tjenstepensjon på en kostnadseffektiv måte.

FNs ti globale prinsipper for menneskerettigheter, arbeidsmiljø og ytre miljø legges til grunn for pensjonskassens investeringer. Midlene skal plasseres gjennom forvaltere som søker å investere i selskaper som overholder menneskerettigheter, arbeidstageres rettigheter og korrupsjonslovgivning, samt har en miljømessig bærekraftig forretningsførsel, og som ikke er involvert i produksjon av tobakk eller kontroversielle våpen. Pensjonskassen har en regelmessig vurdering og oppfølging av Hkps kapitalforvalteres kriterier på dette området.

Internkontroll og risikostyring

Risikostyringen blir fulgt opp gjennom internkontrollrutiner. Pensjonskassen har kartlagt de vesentligste risikoene knyttet til følgende overordnede målsettinger:

- Målrettet og effektiv drift i samsvar med lover og forskrifter pensjonskassen er underlagt
- Tilfredsstillende avkastning
- God service
- Kontroll med forsikringsteknisk risiko

Risikoene er vurdert med sannsynlighet og konsekvens, og kontrolltiltak er beskrevet. Styret har i 2018 gjennomgått dokumentasjonen med bakgrunn i daglig leders faste rapport om internkontroll.

Videre drift

Årsregnskapet er ført etter gjeldende lover og forskrifter for pensjonskasser. Pensjonskassens eiendeler og gjelde er beregnet og verdsatt ut fra disse bestemmelsene.

Det er etter regnskapsårets slutt ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for pensjonskassens resultat og stilling. Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av pensjonskassens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift og at pensjonskassen drives videre under gjeldende regelverk og rammebetingelser.

Styret i Harstad kommunale pensjonskasse, 7. mars 2019

Knut Håkon Brox
Styreleder

Sigrid Ina Simonsen
Nestleder

Eva Granås

Anniken Skogly

Jostein Rasmussen

Erling Høyer-Pettersen
Daglig leder

Årsregnskap
2018
for

Harstad Kommunale Pensjonskasse

Organisasjonsnummer: 999 304 788

Harstad Kommunale Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP		Note	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>				
1.	Premieinntekter			
1.1	Forfalte premier, brutto	18	120 022	107 019
1.2	- Avgitte gjenforsikringspremier	19	-65	-65
	Sum premieinntekter for egen regning		119 957	106 954
2.	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		31 238	23 962
2.3	Netto driftsinntekt fra eiendom		13 197	8 634
2.4	Verdiendringer på investeringer		-69 563	24 927
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		19 730	54 420
	Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		-5 398	111 943
4.	Andre forsikringsrelaterte inntekter		0	3
5.	Pensjoner mv.			
5.1	Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1	Brutto	20	-61 426	-60 489
5.2	Overføring av premiereserve, pensjonskapital mv. og tilleggsavsetninger til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak		0	-3 448
	Sum pensjoner mv.		-61 426	-63 937
6.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1	Endring i premiereserve mv.			
6.1.1	Endring i premiereserve mv., brutto	16	-84 950	-77 458
6.2	Endring i tilleggsavsetninger	16	-15 269	-32 000
6.3	Endring i kursreguleringsfond	16	69 563	-24 927
6.4	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	16	-64	-48
	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelsene - kontraktsfastsatte forpliktelser		-30 719	-134 433
8.	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.1	Overskudd på avkastningsresultatet		-7 898	-15 471
8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-7 102	0
	Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser		-15 000	-15 471
9.	Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1	Forvaltningskostnader		-1 271	-1 630
9.2	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-4 653	-4 851
	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	21	-5 925	-6 481
10.	Andre forsikringsrelaterte kostnader		0	-2
11.	Resultat av teknisk regnskap		1 489	-1 424

Harstad Kommunale Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP		Note	2018	2017
<i>Tall i hele tusen</i>				
12.	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		1 168	1 329
12.3	Netto driftsinntekt fra eiendom		13 197	8 634
12.4	Verdiendringer på investeringer		50	1 111
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		11	5
	Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		14 426	11 079
14.	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1	Forvaltningskostnader		-94	-97
14.2	Andre kostnader		-15	0
	Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	21	-110	-97
15.	Resultat av ikke-teknisk regnskap		14 316	10 982
16.	Resultat før skattekostnader		15 805	9 558
17.	Skattekostnader	23	-2 394	-121
20.	TOTALRESULTAT	22	13 411	9 437
	Overført fra/til risikoutjevningfond	22	0	1 871
	Avkastning på risikoutjevningfond	22	-218	0
	Overført fra/til egenkapital	22	-13 192	-11 308
	SUM OVERFØRT		-13 411	-9 437

Harstad Kommunale Pensjonskasse

Balanse

EIENDELER	Note	31.12.2018	31.12.2017
<i>Tall i hele tusen</i>			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
2. Investeringer			
2.1 Bygninger og andre faste eiendommer			
2.1.1 Investeringseiendommer	2	105 000	97 500
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.2 Rentebærende verdipapirer	5	97 937	90 222
2.4.3 Utlån og fordringer	6	1 084	4 364
Sum investeringer		204 021	192 086
3. Fordringer			
3.2 Andre fordringer		3 464	1 162
Sum fordringer	10	3 464	1 162
5. Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	10	577	0
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		208 062	193 248
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN			
6. Investeringer i kollektivporteføljen			
6.1 Bygninger og andre faste eiendommer			
6.1.1 Investeringseiendommer	2	105 000	97 500
6.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
6.3.2 Utlån og fordringer	3	136 753	122 800
6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	4	540 993	525 941
6.4.2 Rentebærende verdipapirer	5	982 829	978 453
6.4.3 Utlån og fordringer	6	84 069	91 053
6.4.4 Finansielle derivater		0	1 120
Sum investeringer i kollektivporteføljen		1 849 644	1 816 868
SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE		1 849 644	1 816 868
SUM EIENDELER		2 057 707	2 010 116

Harstad Kommunale Pensjonskasse

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		Note	31.12.2018	31.12.2017
<i>Tall i hele tusen</i>				
10.	Innskutt egenkapital		160 000	160 000
11.	Opptjent egenkapital			
11.1	Risikoutjevningfond		6 837	6 619
11.2	Annen opptjent egenkapital		41 910	28 717
	Resultat hittil i år		0	0
	Sum opptjent egenkapital		48 747	35 336
13.	Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
13.1	Premiereserve mv.	16	1 687 776	1 602 826
13.2	Tilleggsavsetninger	16	104 052	88 783
13.3	Kursreguleringsfond	16	27 278	96 841
13.4	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	16,17	19 577	21 799
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		1 838 683	1 810 249
15.	Avsetninger for forpliktelser			
15.2	Forpliktelser ved skatt			
15.2.1	Forpliktelser ved periodeskatt		2 247	40
15.2.2	Forpliktelser ved utsatt skatt		269	81
	Sum avsetninger for forpliktelser		2 516	121
16.	Forpliktelser			
16.1	Finansielle derivater	7	1 084	0
16.2	Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	11	1 359	2 196
16.3	Andre forpliktelser	11	5 318	2 213
	Sum forpliktelser		7 761	4 410
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			2 057 707	2 010 116

Oslo, 7.mars 2019

Knut Håkon Brox
Styreleder

Sigrid Ina Simonsen
Styrets nestleder

Eva Mari Granås
Styremedlem

Anniken Skogly
Styremedlem

Jostein Andreas Rasmussen,
Styremedlem

Erling Høyér-Pettersen
Daglig leder

Harstad Kommunale Pensjonskasse

EGENKAPITALOPPSTILLING

Tall i hele tusen

	2018	2017
Innskutt egenkapital 01.01	160 000	160 000
Innbetalt i året	0	0
Innskutt egenkapital 31.12	160 000	160 000
Annen opptjent egenkapital 01.01	28 717	17 410
Tilført egenkapital/resultat belastet ved disponering	13 192	11 308
Annet opptjent egenkapital 31.12	41 910	28 717
Risikoutjevningssfond 01.01	6 619	8 490
Overført fra/til risikoutjevningssfond	0	-1 871
Avkastning på risikoutjevningssfond	218	0
Risikoutjevningssfond 31.12	6 837	6 619

Harstad Kommunale Pensjonskasse

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Tall i hele tusen

	2018	2017
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Innbetalt til premiefond/Innbetalt premie	102 737	104 639
Netto utbetalt ved flytting (inn +/- ut -)	0	-3 448
Finansinntekter	43 554	35 359
Utbetalte pensjoner mv.	-61 426	-60 489
Forsikringsrelaterte driftskostnader, inkl. reassurans	-6 084	-6 643
Andre forsikringsrelaterte inntekter	0	3
Andre forsikringsrelaterte kostnader	0	-2
Andre inntekter/kostnader	-15	0
Betalte skatter	0	0
Endring i periodiseringer	-1 346	356
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	77 419	69 774
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto investert i aksjer og andeler	-42 777	-85 623
Netto investert i obligasjoner og rentepapir	-43 703	-63 093
Netto investert i utlån	0	0
Netto investert i andre finansielle eiendeler	-1 938	-4 046
Netto investert i driftsmidler		
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-88 418	-152 762
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling egenkapital	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0
Likviditetsbeholdning 1.1.	96 151	179 139
Netto kontantstrøm for perioden	-10 999	-82 988
Likviditetsbeholdning 31.12.	85 153	96 151

NOTE 1 - PRINSIPPNOTE

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift fastsatt av Finansdepartementet 20. desember 2011 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 om årsregnskap mv.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet og består av investeringer i aksjer, aksjefond og hedgefond. Virkelig verdi på børsnoterte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av obligasjoner og rentefond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurs. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Investeringseiendommer

Investeringseiendom består av eiendom som er anskaffet for verdistigning på kapital, opptjening av leieinntekter eller begge deler. Investeringseiendommer regnskapsføres til virkelig verdi i samsvar med virkelig verdimodellen i IAS40. Avkastning og verdiendringer i virkelig verdi resultatføres i den perioden det oppstår.

Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost

Investeringer som holdes til forfall

Obligasjoner og andre finansielle eiendeler med faste eller bestemte kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall. Disse investeringene regnskapsføres til amortisert kost basert på internrentemetoden. Nedskrivning av investeringer som holdes til forfall gjennomføres over resultatet dersom det foreligger vesentlig eller varig verdifall.

Utlån og fordringer

Finansielle eiendeler med faste eller bestemte kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked, er klassifisert som utlån og fordringer. Finansielle eiendeler klassifisert som utlån og fordringer måles til amortisert kost ved hjelp av en effektiv rentemetode. Nedskrivning av utlån og fordringer gjennomføres over resultatet dersom det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Pensjonskassen har for tiden ingen investeringer som er klassifisert som utlån og fordringer.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med finansielle derivat.

Forvaltning av kunde- og selskapsporteføljen

Pensjonskassens eiendeler forvaltes separat for kunde- og selskapsporteføljen. Avkastning tilordnes den portefølje der den er oppstått. Reallokeringer som følge av resultatdisponering foretas ved bankoverførsel mellom porteføljene.

Forsikringsmessige forpliktelser

Premiereserve

Premiereserve er kontantverdien av totale pensjonsforpliktelser med fradrag for kontantverdien av fremtidige premier regnet etter lineær premie- og reserveberegning.

Premiereserven er oppreservert til nytt dødelighetsgrunnlag K2013, som ble innført fra 01.01.14 i henhold til pålegg fra Finanstilsynet.

Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetning er avsetning som skal dekke forpliktelser knyttet til forventede, ikke-meldte, erstatningstilfeller som er inntruffet innen regnskapsårets slutt.

Tilleggsavsetninger

Pensjonskassen har anledning til å foreta tilleggsavsetninger for å sikre soliditeten. Tilleggsavsetninger kan normalt

Kursreguleringsfond

Årets endringer i urealiserte verdier knyttet til investeringer vurdert til virkelig verdi i kundeporteføljen avsettes til kursreguleringsfond og inngår således ikke i årets resultat. Dersom virkelig verdi av eiendelene i kundeporteføljen viser en akkumulert netto mindreverdi kostnadsføres dette tapet.

Premiefond

Premiefondet er innbetalte/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie og sikring av reguleringstillegg til pensjoner. Fondet blir tilført 2,0 % årlig rente.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Bevegelser i risikoutjevningfondet føres som en resultatdisponering.

Premieinntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Netto inntekter fra investeringer

Netto inntekter fra investeringer inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i kollektivporteføljen og investeringer i henhold til investeringen som ligger i de ulike porteføljene.

Erstatningsytelser og forsikringstilfeller

Erstatningsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner. For uførehendelser som kan ha oppstått og hvor karenperioden ikke er avløpt, avsettes periodens opptjente risikopremie for uførepensjoner som IBNR (inntrufne, ikke rapporterte uføretifeller).

Regnskapsmessig behandling av flytting

Overføring av premiereserve ved flytting føres for mottatte reserver som premieinntekter og for avgitte reserver som erstatning. Resultatføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. Flyttebeløpet inkluderer også andel av tilleggsavsetning, kursreserver og årets resultat.

Fratrådte medlemmer flyttes ikke ut av pensjonskassen, men blir stående med oppsatte rettigheter fram til pensjoneringstidspunkt. Flytting skjer således kun dersom hele enheter i kommunen flytter sine medlemmer over i annen forsikringsordning med tilsvarende vilkår. Hele den opptjente reserve vil da bli overført.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formueskatt.

Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel. Utsatt skatt/skattefordel beregnes ut fra midlertidige forskjeller utenfor fritaksmetoden. Formueskatt beregnes av skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4. Skattesats for formuesskatt er 0,15 %.

Fra 2018 er det kommet nye skatteregler for pensjonsforetak som skiller den skattemessige behandling i selskaps- og kundeporteføljen. For 2018 er det beregnet overgang til nytt regelverk i tråd med presiseringer og retningslinjer fra skatteetaten.

NOTE 2 - BYGNINGER OG ANDRE FASTE EIENDOMMER

Harstad Kommunale Pensjonskasse eier 8 av 23 seksjoner i Harstad Kulturhus. Pensjonskassens seksjoner utgjør totalt 5.672 m2 (BRA) tilsvarende omtrent 50 % av hele Kulturhuset. Eiendommen er organisert i Sameiet Harstad Kulturhus.

Balanseførte verdier

	Inngående balanse 01.01.	Tilgang/ avgang i året	Akk. balanseført verdireg. i året	Resultatført verdireg. i året	Utgående balanse 31.12
Havnegata 3, seksjon 1,2,3,4,6,7,10 og 11	195 000	0	0	15 000	210 000
Sum		0	0	15 000	210 000
<i>Andel selskapsportefølje</i>					<i>105 000</i>
<i>Andel kollektivportefølje</i>					<i>105 000</i>

Spesifikasjon av netto driftsinntekter

	Leie inntekter	Verdi- regulering	Netto drifts kostnader	Sum
Havnegata 3, seksjon 1,2,3,4,6,7,10 og 11	11 394	15 000	0	26 394
Sum	11 394	15 000	0	26 394
<i>Andel selskapsportefølje</i>				<i>13 197</i>
<i>Andel kollektivportefølje</i>				<i>13 197</i>

Pensjonskassens seksjoner er i sin helhet utleid til Harstad kommune med en leieavtale som løper ut 2043. Leien reguleres årlig med 100 % av endringen i konsumprisindeksen. Leien kan reforhandles til markedsleie hvert 10. år - første gang med virkning fra 2023. Leietaker dekker alle driftskostnader knyttet til eiendommen. Avtalt leienivå før konsumprisregulering er 7,7 mill. kroner for 2013, 8,2 mill. kroner i 2014, 8,7 mill. kroner i 2015 og deretter 10,17 mill. kroner. Konsumprisregulert leie for 2018 utgjør 11,4 mill. kroner.

For Harstad Kommunale Pensjonskasse anses Harstad kommune som "nærstående part" i regnskapslovens forstand. Seksjonene er overdratt pensjonskassen som tingsinnskudd til markedsverdi. Markedsverdien ble fastsatt ved takst av uavhengig takstmann, der prinsippene i Finanstilsynets rapport Verdssettelse av investeringseiendommer er lagt til grunn.

Eiendommen regnskapsføres til virkelig verdi iht. årsregnskapsforskriften for pensjonsforetak § 3-4 nr 1 og IAS 40. Eiendomsverdien i regnskapet er basert på et gjennomsnitt av en verdsettelse av Takstingeniør Tore Rekkedal og en takst av Harder AS per 31.12.2018.

Takstingeniøren er lokal og uavhengig av både pensjonskassen og leietaker. Til grunn for verdsettelsen ligger en neddiskontering av fremtidige kontantstrømmer i den avtalte leiekontrakten korrigert for antatt markedsleie ved kontraktsutløp. Verdsettelsen av eiendommen tilsvarer et realavkastningskrav på 6,7 % på dagens leienivå.

NOTE 3 - FINANSIELLE EINDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Utlån og fordringer

	Pålydende verdi	Kostpris	Amortisert verdi	Markeds- verdi	Påløpte renter
Nydalen Eiendomsholding AS 17/25 3,68%	13 558	13 558	13 558	13 558	128
Oslo Sentrumsholding AS 17/27 3,85%	19 348	19 348	19 348	19 348	192
Felt Z AS 17/23 3,95%	7 100	7 100	7 100	7 100	160
Forskningsveien II AS 17/26 3,70%	23 600	23 600	23 600	23 600	189
Helsehuset 1 AS 16/26 3,70%	30 700	30 700	30 700	30 700	28
Mjåvand AS 17/24 3,95%	7 400	7 400	7 400	7 400	147
IK Gruppen AS 18/28 4,54% C	10 400	10 400	10 400	10 400	270
Platou Eiendomsinvest 8 AS 18/23 3,80%	5 000	5 000	5 000	5 000	5
NHV25 Holding AS 17/27 3,62%	18 200	18 200	18 200	18 200	327
Sum utlån og fordringer	135 307	135 307	135 307	135 307	1 447
<i>Andel selskapsportefølje</i>			<i>0</i>		<i>0</i>
<i>Andel kollektivportefølje</i>			<i>135 307</i>		<i>1 447</i>
Total andel utlån og fordringer			136 753		
Selskapsportefølje			0		
Kollektivportefølje			136 753		
Beholdningsendringer					
Inngående balanse 01.01			121 600		
Tilgang			15 400		
Avgang			-1 693		
Amortisering			0		
Utgående balanse 31.12			135 307		

Pålydende verdi er TNOK 135.307 hvilket gir en forskjell mot balanseført på TNOK 0. 0 % av balanseført verdi er børsnoterte verdipapirer. Gjennomsnittlig effektiv rente er 3,7 % beregnet ut fra gjennomsnittlig beholdning. Porteføljen forvaltes av Pareto Alternative Investments.

NOTE 4 - AKSJER OG ANDELER

Andeler i aksjefond

	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Storebrand Global Multifaktor Valutasikret	135 905	124 708	-11 197
Fundsmith Sustainable Equity Fund I Acc	25 000	24 836	-164
Danske Invest Norske Aksjer Institusjon II	49 614	84 262	34 649
KLP AksjeEuropa Indeks II	44 644	52 467	7 823
KLP Aksje Fremvoksende Markeder Indeks	52 500	47 730	-4 770
Vontobel mtx Sust Emerg Mrkts Ldrs I USD	50 272	49 701	-571
Sum andeler i aksjefond	357 934	383 704	25 769
<i>Andel selskapsportefølje</i>			0
<i>Andel kollektivportefølje</i>		383 704	

Andeler i eiendomsfond

	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	372	400	27
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	36 203	39 577	3 374
Pareto Eiendomsfelleskap II AS	1 000	1 173	173
Pareto Eiendomsfelleskap II IS	99 000	116 139	17 139
Sum andeler i eiendomsfond	136 575	157 289	20 714
<i>Andel selskapsportefølje</i>			0
<i>Andel kollektivportefølje</i>		157 289	

Total andel aksjer og andeler

Selskapsportefølje	0
Kollektivportefølje	540 993

Aksjefond er bokført og verdsatt til markedsverdi. 69,7 % av balanseført verdi er børsnoterte verdipapirer.

Risikoprofil aksjer

Harstad Kommunale Pensjonskasse har gjennom året hatt aksjeeksponering gjennom seks norske og ett utenlandsk aksjefond. Seks av aksjefondene har hatt sin markedseksponering i utlandet, mens det siste aksjefondet pensjonskassen har er eksponert mot det norske aksjemarkedet. Den samlede aksjeeksponeringen har variert mellom 21 % og 23 % året gjennom. Summen av enkeltaksjer og aksjefond utgjorde ved utgangen av 2018 21 % av kollektivporteføljen. Hovedvekten av aksjeeksponeringen er mot det globale aksjemarkedet. Pensjonskassens aksjeinvesteringer er bredt diversifisert.

NOTE 5 - RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER

Andeler i obligasjons- og pengemarkedsfondfond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
DNB High Yield	130 990	141 396	135 288	-6 108
Alfred Berg Nordic Investment Grade Clas	1 116 818	115 856	113 454	-2 402
Danske Invest Norsk Obligasjon Institusjon	107 007	116 898	113 834	-3 064
DNB FRN 20	91 260	92 800	92 307	-493
DNB Obligasjon (III)	11 433	117 779	115 196	-2 583
DNB Obligasjon 20 (IV)	31 899	32 839	31 770	-1 070
Nordea FRN Pensjon	101 361	103 242	102 289	-953
Nordea Kort Obligasjon Pluss	63 051	63 800	62 863	-937
Alfred Berg Pengemarked Classic NOK	929 478	95 856	95 402	-454
BSF Emerging Mkts Flexi Dyn Bd I2 USD	64 690	60 483	61 079	595
Muzinich Asia Credit Opp NOK Acc Fndr	552 843	60 000	59 348	-652
Holberg Likviditet	477 161	48 508	48 299	-209
Alfred Berg Pengemarked Classic NOK	63 927	6 599	6 561	-38
Nordea FRN Pensjon	21 328	21 609	21 523	-86
Barings European Loan Fund Tranche B	184 264	20 000	21 553	1 553
Sum andeler i obligasjons- og pengemarkedsfondfon	1 097 666	1 080 766	1 080 766	-16 900
<i>Andel selskapsportefølje</i>			97 937	
<i>Andel kollektivportefølje</i>			982 829	

Total andel rentebærende verdipapirer

Selskapsportefølje	97 937
Kollektivportefølje	982 829

Obligasjons- og pengemarkedsfondfond er verdsatt til markedspris.

NOTE 6 - UTLÅN OG FORDRINGER**2018**

Bankinnskudd	85 153
Fordring på selskap	0
Sum utlån og fordringer	85 153
<i>Andel selskapsportefølje</i>	1 084
<i>Andel kollektivportefølje</i>	84 069

Bundne midler på skattetrekkskontoen utgjorde TNOK 1 648 per 31.12.2018.

NOTE 7 - FINANSIELLE DERIVATER**2018**

Finansielle derivater, valutarelaterte kontrakter	-1 084
Sum utlån og fordringer	-1 084
<i>Andel selskapsportefølje</i>	0
<i>Andel kollektivportefølje</i>	-1 084

NOTE 8 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Balansført
	Børsnoterte	Observerbar	Ikke	verdi per
	priser	input	observerbar	31.12
			input	
Aksjer og andeler	0	383 704	157 289	540 993
Obligasjoner	0	1 080 766	0	1 080 766
Bank	0	85 153	0	85 153
Derivater	0	-1 084	0	-1 084
Totalt	0	1 548 539	157 289	1 705 828

NOTE 9 - FINANSIELL RISIKO**Finansiell risiko**

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer og rentebærende verdipapirer. Investeringer foretas i verdipapirfond og diskresjonært forvaltede porteføljer. Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelenes verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom bufferkapital og markedsrisiko følges løpende, og uttrykkes gjennom utnyttelse av bufferkapitalen. Det er etablert toleransegrenser for utnyttelse av bufferkapitalen med tilhørende tiltak. Bufferkapitalutnyttelsen per 31.12.2018 er vurdert som tilfredsstillende.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2018 investeringer i rentebærende verdipapirer på MNOK 1 202. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 1,7 år. Porteføljeverdien vil falle med ca MNOK 21 ved et parallelt skift i rentekurven på +1 %. Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating. Pensjonskassens renteinvesteringer er primært innenfor verdipapirer med god forventet kredittrisiko ("investment grade"). Premien innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretakene den er opprettet for, ansees å være liten.

Valutarisiko

Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare 70 % av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen er pr. 31.12.2018 eksponert for valutarisiko gjennom tre av sine aksjefond som investerer i utlandet. Disse utgjør 6,7 % av forvaltningskapitalen. Pensjonskassen er også investert med 3,3 % av forvaltningskapitalen i et rentefond som investerer i utlandet og er notert i USD. Hovedstolen i dette fondet sikres tilbake til norske kroner gjennom terminkontrakt.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvid. Pensjonskassen har i tråd med gjeldene forskrift, utarbeidet en egen likviditetsstrategi.

NOTE 10 - FORDRINGER OG FORSKUDDSBETALTE KOSTNADER

	2018	2017
Premiefordringer	0	0
Fordringer på forvalter	423	1 151
Andre fordringer	3 041	11
Sum fordringer	3 464	1 162
Forskuddsbetalte kostnader	577	0
Sum forskuddsbetalte kostnader	577	0

NOTE 11 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSER

	2018	2017
Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	34	29
Skyldig offentlige avgifter	1 538	1 531
Gjeld til andre	5 106	2 850
Sum avsetning for forpliktelser	6 677	4 410

NOTE 12 - SOLVENSMARGIN

	2018	2017
Innskutt kjernekapital	160 000	160 000
Opp tjent egenkapital	41 910	28 717
Fradrag urealisert verdi selskapsportefølje	-1 221	-1 171
Netto ansvarlig kapital	200 689	187 547
50 % av risikoutjevningssfond	3 419	3 309
50 % av tilleggsavsetning	52 026	44 391
Sum annen solvensmarginkapital	55 445	47 701
Solvensmarginkapital	256 133	235 247
Minstekrav til solvensmargin	69 718	65 752
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	367 %	358 %

NOTE 13 - KAPITALAVKASTNING

	2018	2017	2016	2015	2014
Kapitalavkastning på kollektivporteføljen					
Verdijustert avkastning	-0,3 %	6,6 %	4,8 %	2,6 %	8,1 %
Bokført avkastning	3,7 %	5,4 %	1,9 %	4,9 %	5,3 %
Kapitalavkastning på selskapsporteføljen					
Verdijustert avkastning	7,5 %	6,0 %	7,9 %	10,2 %	4,3 %
Bokført avkastning	7,5 %	6,0 %	7,9 %	10,2 %	4,3 %

NOTE 14 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

Pensjonskassen forvalter tjenstepensjonsordningene for for Harstad kommune, og ble opprettet med virkning fra 01.01.2013. I tillegg til Harstad kommune forvalter også pensjonskassen tjenstepensjonsordningene for Harstad kirkelige fellesråd og HRS Husholdning AS.

Antall medlemmer i pensjonsordningene fordeler seg på:

Aktive	1 991
Oppsatte rettigheter	4 791
Uførepensjonister	389
Alderspensjonister	824
Ektefellepensjonister	111
Barnepensjonister	7
AFP	40
Totalt forsikrede	8 153

Pensjonsordningen tilsvarende ytelsene i den offentlige tjenstepensjonsordningen slik den er hjemlet i Hovedtariffavtalen for kommunalt ansatte. Ordningen er en brutto ytelsesordning med en ytelsesplan som sammen med ytelser fra NAV sikrer 66 % av pensjonsgrunnlaget ved 30 års opptjeningstid. Ordningen er dog levealderjustert etter regelverket for offentlig pensjon. Pensjonskassens ytelser er alders-, uføre-, etterlatte- og barnepensjon. Pensjonene reguleres i henhold til regelverket for offentlig pensjon. Ordningen finansieres ved at medlemmene innbetaler 2 % av pensjonsgrunnlaget. Det øvrige premiebehovet dekkes av arbeidsgiver.

NOTE 15 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 prosent økning i uførehyppheten vil med dagens bestand innebære en belastning på 2,85 millioner kroner på årets risikoresultat. Effekten av en permanent økning på 15 prosent i uførehyppheten vil være en økning i premiereserven på 4,83 millioner kroner. Tilsvarende vil en permanent 10 prosent reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i premiereserven på 34,79 millioner kroner.

NOTE 16 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kurs- regulerings- fond	Premiefond
1. Inngående balanse	1 602 826	88 783	96 841	21 799
2. Resultatføre endringer i				
2.1. Netto resultatførte avsetninger	84 950	15 269	-69 563	64
2.2. Overskudd på avkastningsresultatet				7 898
2.3. Risikoresultat tilordnet				7 102
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	84 950	15 269	-69 563	15 064
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
3.1. Overføringer mellom fond				
3.2. Overføringer til/fra selskapet				-17 285
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	0	-17 285
4. Utgående balanse	1 687 776	104 052	27 278	19 577

NOTE 17 - PREMIEFOND

	2018	2017	2016
Premiefond 01.01.	21 799	8 688	9 053
Innbetalt til premiefond	102 737	104 639	109 134
Belastet premie	-120 022	-107 019	-115 740
Fordring premie	0	-29	29
Garantert rente	64	48	27
Overskuddsdisponering	15 000	15 471	6 185
Premiefond 31.12.	19 577	21 799	8 688

Fordeling premiefond per medlemsselskap:

Harstad kommune	18 141	19 849	6 672
PPD	340	510	233
Harstad Kirkelig Fellesråd	851	1 147	1 622
HRS	245	293	160
Sum	19 577	21 799	8 688

NOTE 18 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINNTEKTER

	2018	2017
Brutto forsikringsteknisk premie	114 744	101 972
Administrasjonspremie	5 278	5 047
Sum forfalt premie	120 022	107 019

NOTE 19 - GJENFORSIKRING

Pensjonskassen har inngått katastrofereassuransavtale med Arch Re. Forsikringen dekker utbetalinger ved død og uførhet forårsaket av én hendelse der to eller flere personer dør eller blir ufør. Maksimal erstatning er 50 mill. kroner med en egenandel på 1 mill. kroner. Premie for 2018 var 65 tusen kroner.

NOTE 20 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2018	2017
Alderspensjoner	40 936	38 017
Etterlattepensjoner	4 324	4 038
Uførepensjoner	13 931	13 938
Barnepensjoner	295	275
AFP	4 514	6 147
Avgitt samordning pensjoner	3 992	3 120
Mottatt samordning pensjoner	-6 566	-5 046
Sum pensjoner	61 426	60 489

NOTE 21 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2018	2017
Kundeportefølje		
Honorar og omkostninger verdipapirer	1 271	1 630
Honorar administrasjon og daglig ledelse	3 241	3 098
Honorar administrasjon øvrig	521	921
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	66	56
Styrehonorar, inkl AGA	287	281
Kontingent, inkl. finanstilsynsavgift	56	129
Andre administrative kostnader	482	365
Sum administrasjonskostnader kollektivportefølje	5 925	6 481
Selskapsportefølje		
Honorar og omkostninger verdipapirer	94	97
Andre kostnader	15	0
Sum administrasjonskostnader selskapsportefølje	110	97

NOTE 22 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDDELING

	2018	2017
Risikoresultat		
Risikoresultat før reassuranse	7 167	-1 806
Reassuranse premie	-65	-65
Reassuranse erstatninger	0	0
Reassuranserresultat	-65	-65
Netto risikoresultat etter reassuranse	7 102	-1 871
Endring i erstatningsreserve	0	0
Annet	0	0
Risikoresultat	7 102	-1 871
Renteresultat		
Netto finansinntekter		
Herav til kollektivporteføljen	-5 398	111 944
(Til)/fra Kursreguleringsfond	69 563	-24 927
Sum garanterte renter reserve	-40 716	-39 498
Garanterte renter premiefond	-63	-48
Avkastning til risikoutjevningfondet	-218	0
Renteresultat	23 168	47 471
Kostnadsresultat		
Resultat administrasjonsreserve	7 195	6 928
Resultat driftskostnader inkl forvaltningskostnader	-5 925	-6 481
Administrasjonsresultat	1 270	447
Samlet resultat	31 540	46 047
Premie for renterisiko	0	0
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko	0	0
Fra/til tilleggsavsetninger	-15 270	-32 000
Netto resultat	16 270	14 047
Disponering av tekniske resultater		
til premiefond	-15 000	-15 471
til oppreservering	0	0
Resultat teknisk regnskap etter disponeringer over r	1 270	-1 424
Avkastning til risikoutjevningfondet	218	
Teknisk resultat fra regnskap	1 489	-1 424
Ikke-teknisk resultat	14 316	10 982
Resultat før skatt	15 805	9 558
Skattekostnad	-2 394	-121
Resultat før andre resultatkomponenter	13 411	9 437
Totalt resultat	13 411	9 437
Overført fra/til risikoutjevningfond	0	1 871
Avkastning på risikoutjevningfond	-218	0
Overført fra/til egenkapital	-13 192	-11 308

NOTE 23 - SKATT

Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt

	2018	2017
Resultat før skattekostnad	15 805	9 558
+/- Permanente forskjeller	-95 722	-288
+/- Endring i midlertidige forskjeller	95 671	-26 039
+/- Endring i RUF	0	1 871
Benyttet fremførbart underskudd	-5 986	0
= Grunnlag for årets skattekostnad	9 769	-14 897

Midlertidige forskjeller	1 221	96 892
Fremførbart underskudd	0	-96 539
= Grunnlag for årets utsatt skatt	1 221	353
Beregnet utsatt skatt	269	81

Grunnlag formueskatt	925	-49 981
Årets avsatte betalbare skatt	2 247	40
Endring utsatt skatt	187	81
Korreksjon tidligere år	-40	0
Årets skattekostnad	2 394	121

Overgangsregel

I forbindelse med overgang til nye skatteregler fra 2018 er det beregnet effekt av overgang fra gammelt til nytt skatteregime. Beregningen er gjort med utgangspunkt i presisering fra skatteetaten der oppgitt verdiendring i året inneholder effekter som følge av kursendring samt effekter på kostpris som følge av kjøp og salg.

Skattemessig verdi 31.12.2018	1 522 738
Skattemessig verdi 31.12.2017	-1 408 673
Årets verdiendring	-17 224
Sum	96 841

Fremførbart underskudd 31.12.2017	102 827
Fremførbart underskudd 01.01.2018	5 986
Saldo til gevinst og tapskonto 01.01.2018	0

NOTE 24 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

Pensjonskassen har mottatt innbetaling til premiefond/premie fra sine medlemselskap i 2018 på TNOK 102 736.

Pensjonskassens seksjoner i Harstad Kulturhus er i sin helhet utleid til Harstad kommune med en leieavtale som løper ut 2043. Leien reguleres årlig med 100 % av endringen i konsumprisindeksen. Leien kan reforhandles til markedsleie hvert 10. år - første gang med virkning fra 2023. Leietaker dekker alle driftskostnader knyttet til eiendommen. Avtalt leienivå etter konsumprisregulering var 11,4 mill. kroner i 2018. I 2018 - 2022 er regulert leie 11,4 mill. kroner med konsumpris lik november 2018.

NOTE 25 - ANSATTE, YTELSER OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Pensjonskassen hadde ingen ansatte i 2018.

Honorar til styremedlemmer for 2018 utgjorde 287 TNOK.

		Styrehonorar (TNOK)
Knut Håkon Brox	Styrets leder	90
Sigrid Ina Simonsen	Styrets nestleder	45
Jostein Andreas Rasmussen	Styremedlem	35
Eva Granås	Styremedlem	35
Anniken Skogly	Styremedlem	35
Kirsten Slagstad	Varamedlem	9
Eivind Stene	Varamedlem	9
Åge Lamo	Varamedlem	9

Honorar for deltakelse i styret for Harstad kulturhus for 2018 utgjorde 20 TNOK.

Åge Lamo	10
Rolf Bendixen	10

Daglig leder er ansatt i pensjonskassen i 50 % stilling. Funksjonen deles med Tromsø kommunale pensjonskasse, som ivaretar arbeidsgiveransvaret. Han mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen. Styremedlemmer eller daglig leder har ikke lån, opsjonavtale, etterlønsavtale, pensjonsavtale eller andre godtgjørelser fra pensjonskassen ut over det som følger av tjenestepensjonsordningen som forvaltes i Harstad Kommunale Pensjonskasse.

Til styret i

Harstad Kommunale Pensjonskasse

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Harstad Kommunale Pensjonskasses årsregnskap som viser et overskudd på kr 13 411 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Harstad 22. mars 2019
Enter Revisjon Hålogaland AS

Jon Arne Torbergsen
Statsautorisert revisor

Til styret i Harstad Kommunale Pensjonskasse

Uavhengig bekreftelse av foretakets risikostyring og internkontrollgjennomgang

Vi har i henhold til "Forskrift om risikostyring og internkontroll" av 22. september 2008 kontrollert daglig leders rapport, datert 30. november 2018, til foretakets styre om risikostyringen og den interne kontrollen for perioden 2017-2018, og om rapporten bygger på de risikovurderinger som er foretatt.

Styret og daglig leders ansvar

Styret er ansvarlig for at foretaket har hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Daglig leder er ansvarlig for å

- sørge for å etablere en forsvarlig risikostyring og internkontroll på basis av en vurdering av aktuelle risikoer etter retningslinjer fastsatt av styret,
- følge opp endringer i foretakets risikoer løpende,
- påse at foretakets risikoer er forsvarlig ivaretatt i samsvar med styrets retningslinjer
- gi styret relevant og tidsriktig informasjon som er av betydning for foretakets risikostyring og internkontroll, herunder informasjon om nye risikoer og
- påse at foretakets risikostyring og internkontroll er dokumentert og blir gjennomført og overvåket på en forsvarlig måte.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi er uavhengige av selskapet i overenstemmelse med lov og forskrift og *Code of Ethics for Professional Accountants* (IESBA Code) og med de etiske kravene som er relevante for vårt oppdrag, og vi har oppfylt våre etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene og IESBA Code. Vi anvender *ISQC 1 [NORSK] – Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester* og opprettholder et omfattende system for kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer vedrørende etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og gjeldende lovmessige og regulatoriske krav.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave i henhold til forskriften er å avgi en uavhengig uttalelse til styret om hvorvidt foretakets risikovurderinger, den oppsummerende vurderingen av internkontrollen og dokumentasjonen av vurderingene er i henhold til forskriften, og om foretakets rutiner sikrer at den samlede vurderingen av risikosituasjonen som er forelagt styret, bygger på de risikovurderinger som er foretatt.

Vi har utført vårt arbeid i samsvar med internasjonal standard for attestasjonsoppdrag " ISAE 3000 Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon". Standarden krever at vi planlegger og utfører handlinger for å oppnå betryggende sikkerhet for at foretaket har gjennomført risikovurderingen, vurdert gjennomføringen av internkontrollen og dokumentert dette. Standarden krever videre at vi skal kontrollere utvalgte deler av materialet som daglig leders rapport om risikostyring og internkontroll bygger på, herunder om det er samsvar mellom daglig leders rapport og det underliggende materialet. Vårt

attestasjonsoppdrag har omfattet handlinger knyttet til foretakets vurderinger og rapportering for å kunne attestere at de er gjennomført i henhold til forskriften, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten og kvaliteten av selskapets interne kontroll.

Etter vår mening er innhentet bevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening:

- er det foretatt risikovurderinger i henhold til forskriften § 6 annet ledd
- er det foretatt oppsummerende vurdering av internkontrollen i henhold til forskriften § 7 annet ledd
- foreligger dokumentasjon i henhold til forskriften § 8
- sikrer foretakets rutiner at den samlede vurdering av risikosituasjonen som er forelagt styret, bygger på de risikovurderingene som er foretatt.

Begrensning i distribusjon

Denne uttalelsen er utarbeidet med sikte på internt bruk, og kan ikke distribueres til tredjepart med unntak av Finanstilsynet, uten vårt skriftlige samtykke.

Harstad, 5. desember 2018
Enter Revisjon Hålogaland AS

Jon Arne Torbergsen
Statsautorisert revisor

Til Styret i Harstad kommunale pensjonskasse

AKTUARERKLÆRING FOR 2018

Gabler Pensjonstjenester AS er ansvarshavende aktuar for Harstad kommunale pensjonskasse. Undertegnede utøver arbeidet på vegne av Gabler Pensjonstjenester AS.

Som pensjonskassens ansvarshavende aktuar skal Gabler Pensjonstjenester AS sørge for at pensjonskassen til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte. I henhold til dette har vi vurdert den forsikringstekniske situasjon for Harstad kommunale pensjonskasse for 2018.

Rimeligheten i fordelingen i henhold til Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-13 (Tilordning av avkastning, overskudd) og § 3-14 (Overskudd på risikoresultat) er vurdert i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-18 a) (Anvendelse av overskudd tilordnet kontrakten).

Pensjonskassen har benyttet pristariffer som er meldt til Finanstilsynet i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-7 (Meldeplikt og tilsyn med pristariffer).

Premiereserven for de kontraktfastsatte forpliktelsene er beregnet i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-9 (Premiereserve knyttet til kontraktfastsatte forpliktelser).

Etter vår vurdering er disse forhold i samsvar med lov og forskrifter, og pensjonskassen oppfyller gjeldende krav til avsetninger.

Oslo, 7. mars 2019

Gabler Pensjonstjenester AS

Irene Byermoen

Aktuar

Uavhengig kontroll av kapitalforvaltningen 31.12.2018

Det utarbeides uavhengig kontrollrapport for kapitalforvaltningen. Rapporten bygger i stor grad på den løpende rapporteringen for porteføljen som Harstad kommunale pensjonskasse (HKP) får på månedsbasis. Det er i tillegg supplert med enkelte oppstillinger og analyser, spesielt gjelder dette utdrag fra pensjonskassens stresstester som fullt ut gjennomføres halvårlig.

Pensjonskassen er pr. 31.12.2018 underlagt FOR-2016-12-09-1503 Forskrift om pensjonsforetak. Med basis i forskriftens § 15 om overvåkning av kapitalforvaltningen, stadfestes denne kontroll i dette dokumentet. Bestemmelsen i forskriften legger vekt på at overvåkingen skal være betryggende i forhold til kapitalforvaltningens omfang, kompleksitet og risiko. I enkelte tilfeller vil særlig aktsom overvåkning av kapitalforvaltningen kreves.

Kontrollene av pensjonskassens interne investeringsrammer som stammer fra investeringsstrategien gjennomføres på månedsbasis i den løpende rapporteringen til pensjonskassen fra Griff Kapital AS. Disse kontrollene per 31.12.2018 er vedlagt.

Kollektivporteføljen til HKP er videre underlagt flere investeringsbegrensninger gjennom pensjonsforetaksforskriftens § 18. Kvantitative kontroller med hensyn til de investeringsbegrensningene som treffer inn er gjennomført og vedlagt.

HKP eier Kulturhuset i Harstad og dette utgjør ca. 10% av pensjonskassens samlede eiendeler og er den største enkelteksponeringen til pensjonskassen. Bygget er eiet av både kollektiv- og selskapsporteføljen og stammer fra opprettelsen av pensjonskassen i 2012. Vi legger til grunn at nødvendige vurderinger med hensyn til denne eksponeringen ved opprettelsen av kassen er gjennomført og at eksponeringen er funnet i orden.

Per 31.12.2018 er porteføljens kapitalutnyttelse i forhold til Stresstest I og Stresstest II innenfor de internpålagte begrensningene.

Med basis i Forskrift om pensjonsforetaks § 15 og pensjonskassens investeringsstrategi, har Griff Kapital AS gjennomført kontroll som beskrevet i vedlegg. Det er ikke oppdaget brudd i lovpålagte krav til kapitalforvaltningen.

Oslo, 22.02.2019

Helle K. Larsen

Rapporteringsansvarlig for Harstad kommunale pensjonskasse